

Издази три
пут у месецу
на 1 табаку.

Претплата се
шаље напред
уредиштву

Неплаћена
писма од не-
редовних до-
писника не-
примају се.

За све српске
крајеве стаје
на годину
60 гр. или
6 фор. на по
године 30 гр.
или 3 фор.
на три мес.
15 гр. или
1. фор. и 50
новчића.

ПАСТИР

ЛИСТ ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ ДУХОВНОГ САДРЖАЈА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ РЕКТОР БОГОСЛОВИЈЕ ПРОТА НИКОЛА ПОПОВИЋ.

САДРЖАЈ: Како су освојили Цариград Латини у 1204 год. Катихизација. — Кајна је наплата нашег свештенства. — Правилно удовољарење женске освете. — Мас матерни. — Јавна благодарност. — Огласи.

Како су освојила Цариград Латини у 1204 год.

(По казивању савременика, Никите Хонџата.)

На позив Папе Иноћентија III. у 1202 г. искупише се чете крсташа у Француској и Италији, те пођу на исток да ослободе св' места од неверних Муслмана. Али и не допру до Палестине, већ кад беху у Цариграду, они туна прочују за смутње што се збивају у овом граду, те забораваше на света места и Сарацинце. ¹⁾ Па задихнути жеђу за користима, реше се да освоје престоницу грчке царевине и сами престо равноапостолна цара Константина. Пошто се договореше, поглавито како ће да деле жељену добит, они заузеше град 1204 г. 14 Априла без икаквога отпора.

Ево како прича о томе савременик — очевидац Никита Хонџат.

„Кад крсташа ступише у нештићени град без икава отпора, изађоше им становници у сретање са крстовима и св. иконама, као што бива обично у дане светковања и торжанства. Према овоме призору осташе латини сасвим равнодушни, не показаше спрам ових које среташе ни најмање пажње

¹⁾ Арапе.

и пријатељске наклоности: тако неочекивано сретаће ни у колико не објасни њихов гадан умишљај, не ублажи њихово опијено (бесно) лудило. Са голим мачевима уза звук труба, једва уздржујући коње разигране овим звуком, почеше они да грабе без икаква страха све, почев од кочија, да развлаче не само имање поштених грађана, но и оно што беше посвећено Богу. Како, и у каквом начину да се опишу зли поступци ових злочинаца? Тешко мени! и саме св. иконе бејаху пољубане срамно; мошти Христових мученика бацаше се по нечистим местима, а што је ужасно и за слушање — божанско тело и крв бацаше по земљи! Оплачкане драгоцене сасуде, што служе рад светих дарова неки од њих разбијаше, те да би скинули украсе са њих, а друге употребљаваху за тањире и чаше за трапезом. Овде се они јавно показаше као претече антихристове, почетници и весници идућих безакоња његових. Овај небогобојажљиви народ потпуно обнажава Христа ругаше му се, дељаше његову одећу као год и што беше на Голготи.

Скрнави што се према великој цркви починише не могу ни да се слушају ушима. Њен св. престо састојаше се од многих драгоцених вештаства, која беху уједињена помоћу ватре те у томе јединству претстављаху разнолики изглед ретке и дивотне красоте: — сад беше подељен међу војнике. Тако урадише и са другим сакровиштима, којих бејаше велико мноштво неописане лепоте и скупоцености. Они се уз то још решише да пољачкају, као добит сасуде и црквенске утвари, што беху саграђене са одличитом вештином и изредношћу од различитих вештаства: а тако исто и сребро, којим бејаше обливена заграда околу Амвона дивна одељка а и све остале врло многе црквенске украсе, што бејаху обливени златом. После тога уведоше у цркву и само светилиште оседлане биволе, магарад и коње.

Неке од ових животиња не могаху да стоје на глатком и сјајном камену црквенска пода, већ се влизаху и падаху

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

тако да се изубијаху, те врцаше из њих крв и нечистота па оскрнавише освећени под. Да би зачинили своја недела, они допустише једној развартној женетини из њихова друштва да седне на престо патријаршки, те на њему певаше срамотне песме, играше, и врћаше се.

Ни су ови безобразници допуштали нека недела, да би се уздржали од других, или да нешто мање или више чинише: — не! они подједнако чинише сва недела. Они који плуваше на божанско, да ли ти исти могаху да поштеде благородство, смерност, невиност, Богу посвећено девство? Они не указаше никоме човекољубља: они грабише од становника благо, имање, одео, куће, не дајући им од упљачканог баш ни најмање. Ништа не беше теже, него ли да се умекшају и смилују на молбе ови варвари, и чијем беснилу не беше краја, јер је њих и најмања речица ражљубивала. Ако ли их је неко молио за штогод, тога рачунаху за будалу и брбљача. Па често чак и потрзаху мач из корица на онога, који би се усудио да им што противречи или одрече њихово захтевање. И тако, ксакла глака была кз болџиз (Исаије 1, 5;), на улицама, раскреницама, по црквама разлегаху се жалости, сете, плач, ваји, јецање људско, кукање жена, тужне вриске оних, које трзаху, одвођаху, силоваху или их одвајаху ода свога највећег рода. Тужно иђаху знатни, сад обежчашћени, плачући старци, богати опљачкани: тако беше на пијацама, у црквама и пештерама.

Не оста нигде кута, где не би допрли грабљивци, где би се могло наћи склоништа: свуда где се год окренеш беше зло и несрећа! Па како се не смањиваху, него се множише из дана у дан, то с тога бежаше становници цариградски све гомилама из вароши, застрти платном, бледи, изнемогли као мртваци са пуним очима не суза већ крви; јер свако од њих оплакиваше имање кога се за сваког лишио због несреће. Пред злосретним изгнаницима иђаше Па-

тријарах без појаса, палице, сандалија, већ само заогрнут једном одећом као садањи служитељи јеванђеља, или боље као што је на слици самога Христа. Така страшна бејаше наша пораза, тако беше велика туга наша! Где и како бејашу наговешћене ове несреће наше? Дал их кад наговестише кака знамења: комешање мора, помрчање сунца, преображај месеца у крв, падање звезда? Јер и сад ми опет видесмо; мерзостъ запосѣкнѣа, стоащѣ на мѣстѣ скатѣ; и ако још неследоваху друге појаве, којима ваљаше да се обзнане у последње дане света, то у опште вршише се ужасна безакоња на поругу вере и свега што је свето хришћанима.

Овако незаконо поступаше са наслетством Христовим западне дружине (чете), чија дела ја тек овлаш у неким цртама предајем историји да их оцени! Ето тако радише зло ови људи у којих је хвалисава душа, надувен изглед, обријане и глатке браде као у младића, крвожедне руке, ноздрве што се шире од гњева, презрив поглед, пакосно срце, неуморна и неумољива жеља за пљачком. Ето тако радисте ви што се хвалите образованошћу, мудрошћу, верношћу према заклетви, љубављу ка истини, што презирете зло; ви који велите, да сте већма благочастиви и справедљивији, врснији вршиоци заповеди Христових него ли ми Грци; — боље да речем ви, што носите крстове на раменима, који толико пута пред тим крстом и јеванђељем зарекосте се да не пролевате крви у странама хришћанским кроз које прођете, да нећете свраћати ни лево ни десно, већ да ћете обрнути оружије само против Сарацинаца; — ви завојевачи јерусалима, што положи сте заклетву догод је крста на вашим раменима, да се нећете ни чега дотаћи, као људи посвећени Богу, и који сте рад њега предузели тај пут. Заиста су прави брбљавци они, који у место да штите гроб Господњи а они обрћу оружије јавно против хришћанства и чине му зла и са крстом понижују крст: Јер амо га носе

на раменима, а онамо га газе ногама. — Тако не поступаху ни сами Турци пошто освоише Јерусалим; они беху далеко умеренији и човечнији. Они не силоваху жене латинске; не испуњаваху животоносни гроб Христов призором гада, ужасним пустошима и смрћу. Пошто ударише на становнике од главе порезу, они им допустише да се користе слободом и имањем. И сами непријатељи Христови тако поступаху са противницима своје вере — Латинима: а они хришћани беху толико несправедљиви и немилостиви у одношају према нама, који их баш ничим не увредисмо.“

Затим се обраћа ка самоме граду великог Константина, те се јада чемерни и тужни изгнаник жалосним и вапајним изразима, који као да се и сад слушају из уста синова православне грчке, који страдају:

„О граде, граде! круно свих градова, чувени по свом свету, погледу свега света, мати цркава, колевко православља, расадниче просвете, гнездо свега што је дивотно! Зар ти испи из руке свевишњег чашу срџбе његове? И увећа се ова чаша пропасти твоје, — како рече Јеремија, кад кукаше за старим сином (плач 11, 13.) Негда пун живих душа, одевен царским висоном и порфиром, — а сад оскрнављен, осрамоћен, лишен својих рођених чеда. Тек што скоро беше величанствена престоница, раскошан, великолепан и величанствен а сада позориште развала. Раздрте су твоје скупоцене одеће; разграбљене су ти величанствене и изредне покривке; помрча весело видело твојих очију (изглед); измождено је твоје лице некад светло и прелепо; попаљен огњем, текар си сад налик на опалу, згурену и смлаћену старицу, која тек само седи уз огњиште. Ја и не говорим о томе, како по неки извијају и певају песме о твојој пропасти, шале се над твојом тугом па се тек сладе, као неким занатом, вештим скаскама, које побуђују смех о твојим несрећама; не зборим о томе, колико ти граде чине сваког часа горчила, увреда поруга и дрскости — а све једино рад забаве! Ти си пропао

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

само због зависти дрскога народа, или боље да речем, од варваске и скитничке гомиле у којој их имаде доста што се у теби и одгаише. *Ко ће да те избави, ко ли да те утеши* (Јер. 11, 13)? Ко да те поштеди, а ко да се побрине за те? Ко ли да те заодене првом одећом твојом? Ко ли ће да се постара да ти измоли мира? Кад ћеш чути глас с неба: разбуди се, устани, који си испио чашу моје јарости, и који си предан разрушењу? Подигни твоју снагу; обуци се у славу твоју; стреси са себе прах твој; збаци јарам са врата твога; поравни место за рад чадора и дворова твојих! У осталом не оклевај, не буди малодушан због поражаја свога и понижења! Који пролазе мимо тебе, ти ликују са твоје несреће, пљешћу рукама, смеју се, и тресући главама говоре: Ево града, крунине славе, узора целог света!

Како ли *постаде овај једити град, у коме се умножи људство? поста као удовица, умножен различитим народима, што владаше многим областима, постаде друго подлога* (плач. 1, 1.) Али се ти ода тога не плаши! Јер рече Господ Бог мој: Ја те мало напустих, али ћу те великом благошћу подићи! У срџби својој окренух лице моје од тебе, али да те помилујем вечном милошћу! — И доиста ти ћеш некад да запеваш Богу с Давидом: по множествѣ волѣзней моихъ въ сердцѣ моемъ, оутѣшеніа твоа Боже, возвеселиша дѣшѣ мою (због многих бољака мојих у срцу моме, твоје утехе, Боже, развеселише душу моју). Али где ти је твој Мојсије, где ли твој Зороавел? Кад ћеш да сакупиш нас око себе, раштркана, чеда твоја, у четир стране света, као што прикупља квочка пилиће своје под крила? Ми се сад не можемо довољно нагледати тебе, који си нежно обузет као мати, да лијемо сузе пред тобом, колико могу или хоће наше очи. Са стрепњом се прикупљамо око тебе, као год птичићи којима је не стало ранитељке, којих је разбацано гнездо. Тешко и жалосно носимо ми своје зло, удаљени од твоје заштите, мучени глађу, жеђу, хладноћом, одевени рубиштем и нечистоћама, које нам са-

тиру тело наше: — душа обамире од толиких беда! Незнамо како и куда да идемо, где да се склонимо: тумарамо, тужни бескућници то тамо то амо, као год и летљиве птице, или као варљиве светлице ноћне. Или ево како се још може да нацрта наш положај: отргнути и удаљени од тебе (Цариграде), ми смо ипак уза те, мисмо свуда с тобом, неодељиви од тебе као што се често не двоје душе другова и ако су друг од друга одвојени телом. У заман ми кукамо за тобом, као год што узалуд туже животиње кад их једну од друге раставе, кад их похватају ловци те мету у провидне стаклене клетке. Гледећи своје затворене овде, али нисмо устаћу те да их се дотањемо и сјединимо с њима; залуд се они скупљају око клетке у тузи и невољи с тога, што њихов положај садањи није као отпре. На исти начин можемо и ми да тебе гледамо, да ти се примањемо, престони наш граде, али да уиђемо у тебе без препреке, да те опипамо без опасности, ка што беше пређе, то не можемо. Нас заслања (раставља) од тебе, као нека стена тврђа и од стаклене, варварска војска.“

„Што нас порази, ти Господе, и што нам нема лека? Признајемо Господе, наше грехе, и не правде наших отаца: окани се срџбе, благи Господе, не забаци престо славе твоје! Казни нас Господе, да се не отуђи наша душа од тебе, — али у суду а не у љутини, и не дај да изнемогнемо! Изли љутину твоју на народе што те не упознаше и који не призиваху имена твога.“ Ти си наш отац Господе! Ти си творац, а ми смо чињеница и дело твојих руку. Погледај и види наше држање: наслетство наше а у туђинским рукама; наше куће у дошљака. *Обрати нас ка теби те ћемо се обратити, и попови наше дане као пређе.* (Плач 5, 21.) Сад ми пристоји и време је да употребљујем у садањим приликама реченице св. писма.

Али ме већ изневерава реч моја: она изумире заједно с тобом отачански граде, учитељу речитости, као год што

не стаје тела кад се растави од душе, која у њему стоји. И тако се мора прекинути тужна прича и многе жалбе да се замене трпљивим плачем и немим уздасима, — докле не прође несрећа и Господ се не смиљује милошћу према робљу своје. . . . Јер Господ Бог наш, не заборавља за увек свога робља, у гневу ненапушта милосрђа, не одриче сасвим своју благоту. Не! Не! Он, поражујући, лечи, умртвљујући, оживљује. Шиље зубе разиарених зверова, који растрзају земљу: али Он и затвара чељусти лавовске, руши главу драконову. Ако ли се непријатељи хвале коњима и кочијама, и разгласију себе са трубама: то седећи на коњима још ни су спаситељи а са свирком човековом не услађује се Господ. Ако Бог поражава народ свој и раствара за њ жуч место вина: ипак му Он, у лицу самих каратеља спрема трпезу, даје му чашу пуну човекољубља. Доиста, Господ треби ове каратеље са лица земљина, од мора до мора и громко навешћује преко пророка: иду исполини да изврше срџбу своју, — иду, ликујући и скачући; Ја сам их освештао, Ја их доводим. Но на њих саме, Он шаље још силније ударе, поражава их још тежим невољама: јер у Господа већ нема милости за њих, ако они служе код њега тек само као оруђа рад рушења градова и крвожедним целатима народа. Овде Бог, лекар душа ради са људма тако, као са болестима и лекаријама. А својство је последњих извесно. Рана или губи своју снагу пошто оздрави болесник, или изумире заједно с њим; а лекови ма како да су јаки, пошто излече болку, не стаје их заједно са хрђавим соковима и већ они не вреде ни зашто више. За то ја мислим, да нам још није дата од Бога књига да смо одбачени, — иначе: несреће што нас постигоше нетреба урачунати да се је са њих већ узвила дивља маслина варварска на место наше маслине: — Не! То је мала казна, каку Господ обично шиље на људе по својственој премудрости, не дајући све караоцима њиховим, већ милује, штеди и саме покаране.

Крепећи се на овај начин молитвама и размишљанима одушевљава се благочастиви летописац надом да није далеко време кад ће да се ослободи црква и отаџбина, те у тој нади показује на знак блиског појава Божије деснице, што избавља. „Господ јавља помиловање ономе кога буша особито тада, кад извршилац божија суда над њим, већ незна за границе свога злочинства и у нечисти се диже и против онога, кому даде права да кара друге (као на пр. војсковођ Навузардан, који запали град божиј, и пограби освећено сасуђе; Валтазар, који то употреби рад пировања, вређајући жртвенике, и који се ругаше божанским тајнама); а кад је сам страдао, он осем свега почајвише исповеда кривицу своју пред Богом и тим најтоплије моли Бога да би му послао утехе. И тако очекујемо појаву човекољубља божија певајући са Давидом: *Сети се и нас Госпoде, у благовољењу твојих људи, нека нас походи твоје спасење: да угледамо у благиости избране твоје, и да се развеселимо у веселу народа твога и да се похвалимо достојанством твојим.* (Псал. 105, 4, 5.) Знамо ми да само нераскајане нечастивце постиже савршено поништење и пораза, а оне што се у Бога надају, њих очекује после казне утеха и обновљење!“....

Српске Катихезе на основу синодалнога катихизиса.

(Од проте Н. Беговића.)

(Продужење.)

Створење свијета.

VI.

Бог је створио свијет (небо и земљу): на небу сунце, мјесец и звјезде; а на земљи дрвље, воду и животињу (благо.) Бог је створио чојека и дао му душу.

Развѣяње ове задаће.

1. Бог је створио свијет (небо и земљу).
2. На на небу сунце — мјесец — звијезде.
3. На земљи дрвљач — воду — животињу.
4. Бог је створио чојека и дао му душу.

(Овако ставак по ставак са дјецом проћи тако тачно, да свако дјете може цио ставак одрешито изговарати).

Пазите дјецо, да питам: тко је свијет створио? Кажити Душане? *Бог.* (То тако више дјеце редом запитати). Шта је Бог на небу створио? Кажити Војне? *Сунце, мјесеци, звијезде.* Шта је на земљи Бог створио? Кажити Бранко! — *дрвље, воду, животињу.* Тко је створио чојека? Кажити Љубомире? *Бог.* Па шта је дао Бог чојеку? Кажити Младене! — *душу.* (Згодно је овђе одмах поновити задаћу I. о віери — о називу віере и т. д.

Видите дјецо! то су све *діела* божніа. Људи узимају све своје потребоће. Из земље добивамо нашу храну. А од блага нашу одіећу. Душа наша не умире.

Своїства Божніа.

Бог је богат. Бог је силан — (евемогућан) Бог је віечан. Бог је свет.

Развѣяње ове задаће.

1. *Бог је богат.* Што имамо од Бога? Кажити Душане! — *віеру.* Што іош? Тко нас је створио? Шта нам је дао Бог да живимо? *Душу.* Од куда ваде људи своју храну? Кажити Бошко! *Из земље:* Можеш ли ти орати и копати? *Немогу.* Тко те храни? Тко ти даје крив и одело? — *Родители.*

Видите дјецо, ви іош не можете извадити храну вашу из земље. Вас хране ваши родители. Бог благослови труде ваши родитеља, па вас они хране и одіевају. Поштујте Оца и матер!

(Продужиће се.)

Каква треба да је наплата нашега свештенства?

(Свршетак.)

Чим свештеник у године старости почне залазити он зна другаче свој приход употребити; он је свестан о злехудој уплати својој; он зна колико управо добија; он зна да је њему од парохије само оно сигурно, што му је у цепу; зна да голи дугови чешће на хартији само остану; такав свештеник неће да се у дугове уваљује, ако их одпре направио није, да их док је жив исплатити неможе! јер зна да их ничим исплатити прилике нема; неће да на луксузне ствари ни уколико троши. Угодности своје он предпоставља трудовима и простом живљењу; он често некупије ни оно што му треба, а камо ли оно што му нетреба; он зна лепо да ако данас какав добит има нема га сутра, па ако би се данас преио, морао би сутра гладовати; он најбоље зна да чува „беле паре за црне дане.“ Одтуд је остао свештеник тврдица, који ни руку не да да га из воде изваде.

Младом свештенику неверица се чини, што му старији разлажу, он има пред собом чист рачун, ал на хартији! Шта има примити годишње од парохијана, па час у ову а час у ону неприлику често пада. Он је што но реч, до јуче о трошку родитеља живео, уредно добијао све што му за храну и одело потрошити ваља, бригу није водио, одкуда се и како се тај новац добија кога он немилице троши; научио живети о трошку другог; па занемарио се и запети да новац стече, којим потребе своје треба му да подмири. Кад ступи у јаван живот, он се почне као шибљика на ветру колебати. Треба му да сам искуси, да се сам увери, да је заиста оно онако, што му старији разлажу и доказују. За цело то време он је по све непостојан, а треба дуго време да протече, те да се овај прекали.

Такав је данашњи свештеник, који са свога положаја ни уколико неодговара оној цели, којој је намењен. Он врши, управ мора вршити све дужности, којих занемаравање, ста-

ло би га превелике жртве. Ал није у стању да врши оно, што сваком хришћанину, а камо ли попу приличи да чини. Од њега нема милостиње, нема задужбине, управ од њега нема никакве жртве, која се поштенom добру клони. Треба ли дакле да је такав свештеник?

Данашњег свештеника таквог начинила је наплата његова, кад он нема будућности којој да се нада, већ што у почетку то и на свршетку тек добија, кад нема полета да се духовно узвиси, већ мора сикиром и мотиком да запне да се сасвим понизи, за црни ужитак свој, кад нема моћи да општем добру жртвује што, него кубури одовуд одонуд све за своју кесу, све на своја леђа наопако, кад мора да живи у мртвилу које је и хрђав углед парохијанина и жалосна просвета за државу.

Премного добили би парохијани у свештенству, кад би се овоме плата одредила, и то с једне стране што се исплате, а с друге што се самог чинодејства свештеничког тиче.

1. Парохијани би изравнали своје издатке у уредној исплати а тим би себе осигурали од честог исплаћивања, дуговања и што сами веле, — глоблења. Неком се н. пр. парохијанину деси једне исте године и крштење и венчање, па богме и опело, а бир и колач и онако увек мора плаћати, а то све чини двапут скоро више, него што би давао, кад би се свештенству плата одредила. Јер по општем мишлењу свештенства, три цванцика о порезу, кад би давала свака пореска глава, то би била довољна наплата свештеничка и парохијанин дао би једанпут па неби више бриге имао, кад би требало да свештеник у његовој кући врши сва потребна чинодејства, која се општа зову, и која су за свакога преко нужна,

2. Они би своје свештенике свагда у својој кући налазили, те би тим своје тумарање и чекање олакшали. Десио се н. пр. леп радни дан, а поп отишао на њиву, а у исто време десио се неко опело или друго које свештенодејство

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

у парохији. Парохијанин тражи свештеника код његове куће и ненађе га. Ако ли му што буде нужно убрзо, он мора и на њиву да му иде те да га зове и тражи; а ако ли не, а он мора чекати вече кад зна да ће за цело попа код куће бити, и тражи га, те тако или тумара или чека, а тога никако неби било кад би плате било. Онда би свештеник код своје куће занимао се чим полезним, тад би за њега понижење било њиву походити те би био свагда на руди својим парохијанима. Ово се тврди више, што млађи свештеници дуго немогу да се радњи пољској склоне, докле их глад ненагони.

3. У праву би били звати свештеника кући својој на крштење, ако је дете слабо, те ако би некрштено умрло неби грех на себе навлачили. Сиротану н. пр. неком, роди се дете, он дође за знамење и неплати рекав: на крштењу платићу све. У томе се дете разболи. Овај ако добије новаца да плати, зваће попа да га крсти; недобије ли — оставља га на срећу умрло — остало. Ако ли буде мало осетљивијим, да неби дете некрштено умрло, он пошаље за попа комшију, а сам се за то време, док попа врши крштење, уклони, па је домаћинима лакше одговорити, да нема да се плати, кад домаћина код куће није, иначе мора некрштено умрети. Могућнијем пак десило се тако што, коме није стало ни до закона, он још веће комбинације прави: кад болестно дете крстим, веле ови, па умре, онда чиним два трошка и крштење и опело плаћам, а овако ни ово ни оно. Затим неморам чекати 24. сахата, већ сад умрло, сад га тек где год стрпај, па свршен посао. Из наведених узрока, многа некрштена деца умиру, у селу око кућа сарањују, а то је с једне стране за здравље житеља штетно, а с друге је стране тешки грех који пада на узроковаоце, — противнике плати систематичној, чега за цело неби било, кад би плате било!

4. Са жудњом очекивали би свештеника младе недеље кад водицу проноси, да би целивањем крснога знака, уси-

савали у себе побожно чувство, и прилике добили како би неке домаће неуредности променили, и т. д. Дошао је н. пр. поп у неко село. Како који види га и дозна шта ће, т. ј. ако хоће да водицу пронесе; одма се из кућа уклања или по собама затвара, па децу подпушта, да кажу попи, нек иде даље, јер нема никог код куће. А то чине из узрока само, што попа иде с човеком који иште што у торбу, и носи поклоне, што му парохјани дају. Знају да попа ба- дава блато негази, па би стидно било бити попи на очима, а ништа му не дати. А и тога неби било кад би плате било.

5. Радо би о славама колач у цркву доносили; у бо- жнијем дому запаливши свећу за дневну славу молитвом рас- положили се; ту чули од свештеника значај слављенога дана и са страхопоштовањем пререзани колач носили кући као знак, којим се слава крунише, и на који се као на светину онога дана сматра, што који не би од таког окусно, неби држао да је на слави био. Десила се н. пр. сиротану неком слава па нема новаца да плати колач, он неће ни да га носи у цркву само зато, да неби црвенио пред другима, кад му се новац затражи. — Могућнији пак, колач у цркву недоносе више пута само зато, што веле: ја сматрам колач за освећену ствар, а поп га даје стоци и свињама. — Из тих узрока, остају често на дан славе, код својих кућа, те туђу дужност на се узимају и колач без свештеника каде, режу, вином поливају и друго које шта. Како се ту по- божно чувство и светиња сматра? и да ли би тога било кад би плате било?

6. Од својих производа продавали би свештенику оно, што му данас поклањају. Свештеник данас ради као и други парохјанин. Све што му треба он зарађује својим рукама. Ако ли има потребе веће он добија у свећењу водице од својих парохјана, чега неби било кад би плате било. Јер плата одвоила би га од земљорадње и шпекулације па у чему би год оскудевао, то би за готови новац од парохјана набављао.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Колико би год свештенство у парохијанима и парохијани у свештенству задобили, толико би двапут држава најприроднијим путем и с једне и с друге стране добијала, кад би се свештенству систематична годишна плата са периодском повишицом удејствовала.

1. Била би у држављанима слога друштвена — љубавни народ и љубљени свештеници. Чим се свештеници неби наплаћивали од народа за свршена свештенодејства они би постали душа у народу, на њих би се сматрало као на „без сребрнице,“ па би их поштовало и мало и велико, а то много користи држави, кад свештеник у народу, као лице које је у најчешћем и најтешћем саобраћају с људима има уважења, чији се глас слуша. У таквом животу пастири пастве, држава би налазила праву подпору и у извршавању својих велеважних установа и просветног преображаја. Данас се сматра на свештенике, као одвратне, мрзке и глобације, а тог неби било, кад би плате било!

2. Постали би и побожнији држављани и свештеници. Тада, кад би свештенство бригу „о житејским“ оставило оно би и у цркву радије долазило и свесрдније се Богу молило, за себе и за свој народ хришћански. Њихова непристрасна побожност, неприметно би доносила собом лепе последице, што хоће већина примеру радо да сљедује; па кад би још један од другог чуо, како се у цркви тек неслуже све по једном кроју, већ и свештеници, како често разлажу ово или оно питање из живота народскога; ту би се без сумње рађало и побожнији чланова и последовалаца. Данас се не долази у цркву због свештенства, које народ презрителним оком гледа. „Омрзао сам, вели, Николу, па ми је мрзак и свети Никола.“ „Због попа ни у цркву нећу.“ А тога неби било кад би плате било.

3. Били би богатији знањем свештеници. Чим би се плата одредила, и школе регулисале, одма богословија неби била „уточистиште сирих и убогих“ и знањем и имањем, већ

би у њу долазили они које жеља гони и склоност их природна вуче да се овом чину придруже. Као такви, тражили би радије, усавршаваће својих знања у читању полезних књига и књижевних листова, а у приликама би казивали извод те науке пастви својој. Данас му је мотива сво занимање. С муком се знају и памте и основна правила вере наше, а то ли друго што. Положај је свештенства такав, да се више за гущу, него за душу брине, а тога неби било кад би плате било.

4. Књиге и новине би више уписника добијале а тим би се и просвета већма у народу ширила. Свештенству би то посао био, књига у божијем, па и у свом дому. А како је данас? место што би требало и могло и више књига и новина о трошку самог свештенства излазити, кад би се ово, земљорадње ослободило и плаћено било, оно се данас ретко на такве ствари и обзире. Једини *наш* духовни лист „Пастир“ с превеликом муком свршује две године течаја свога, и опет не само помоћу свештенства, које вели неране ме новине и књиге, већ њива и мотива. А и тога неби било, кад би плате било.

5. Свештеници постаји би ревноснији помагачи просвете и народског напретка у пољској привреди. Они би имали прилике о свакој неуредности својих сељана говорити и поправке препоручивати и доказивати. Могао би говорити својим парохијанима: о чувању здравља и домаћем лечењу болести, и употребењу бадава лежећег новца на корист имаоца и другога. О овим радовима, који се лети послују, а могли би зими и лакше да се израђују и да други непропадају док се ови лети раде; о оделу топлим и удесном, а побијати важност скупоченом и луксузном; о завоју женскиња; о сујеверију; о хрђавим обичајима и навикама којих да се клоне; о грађењу кућа и домаћој уредби, „што ће њему кула на пенцере, кад у кући нема у тенцере;“ о задрузи и многом које чему. Данашњи положај на путу је свеш-

Следује додаток.

тенику вршити ове наставе са више страна. Чим проговори парохијанину оно, што овоме није по вољи, он ил неслуша, ил вели: „та остав се попо лакрдније“ и подобна; а кад би о задрузи као лепом обичају што проговорио, он би тим себи шкодио, почем што је више кућа, то је више колача и колачарских цванцика, које неби добијао из задруге онолико, колико од дељених. А тога свега неби заиста било, кад би плате било.

6. Парохијани би изгубили свако сујевјерје, па и оно да неваља свештенику плаћати опело одмах по свршеном свештендејству што сад чине. А тако једна прилика за другом и најмању би искру тога празноверства угушила. Као год што се је шеретлуком неким та злоћа распростирала, тако би се другим сматрањем ништила. Неки није имао да плати одмах пону, па казао да бајаги бабе то вражају, како неваља да се одмах плати, па то сви примили за готово. А кад би се присетили да у систематичној плати, о перезу напред плаћају и опело, које се није ни десило, па им ништа није, онда им ни у подобним стварима неби ништа било. Дакле ни сујевјера неби било кад би плате било.

7. Свештенство би било у правилном поделењу по заслуги, па би се знао, које старији, ко млађи, ко треба више да трчи, а ко више да ужива, и та равноправност државна, држала би у љубави пастире духовне међу собно. Често дешава се и по најгори добија по најбољу парохију, а по најбољи и по најгору. Па како сматра један другог у том положају? Кад је раздор са пастирима, да шта ће бити с паством? Па и тога заиста неби било кад би плате било.

8. Свештенство би радо опште ствари прихватало и помоћ сваку, требуюћима указивало. А то је врло природно. Чим човек од другог неочекује што, он оно мора сам давати. Више од половине данашњих наших свештеника има, који и нечују да се повторне школе отварају, да се приложи за фонд свештенички купе, и друге још много замашније

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

ствари, које се општем добру клоне. То чини све зато, што нема чим да набави и оно што му треба као понашпрече, а камо ли да на опште добро жртвује. Зна да му је ближа „кошуља него хаљина,“ ближа нужда него просвета. А тога неби било кад би плате било.

Једном речи: систематична плата са периодском повишницом, регулисање парохнија и предругојачене школе, учиниле би, да црква добије у лицу свештеника изредне свештенослужитеље, а држава врне настире. Казато је напред, да свему данашњем свештеничком стању узрокује наплата свештеничка; па зато све поправке у том стању, неби значиле ништа кад се неби материјално стање свештеника осигурало. Мишлење ово служи за олакшицу тек онима, који руководе ствар, почем „више сачију боље виде,“ а непристрасан њихов суд у овоме питању донео би неоцењљиве користи на благо народско.

У Ореовици.

написао

Аћим Илијћ,
свештеник.

Правилно удовлџворење женске освете.

Силна једна жена владоца на западу, дође једном к своме супругу сва усласхирена, и захте да се муж њен освети једном човеку, који се усудио преварити је. Човек тај говорила је она, донесе ми брилијантни накит, који у ствари беше с фаличним камењем. Ја сам већ заповедила да га уапсе, и хоћу да се он за ово преступлење, које је учинио према мени, живота лиши; молим заповедите да га растргну лавови.

— Нетреба се тако нагло предавати првом осећају освете, одговори владалац, зато, што се правосуђе никад неслаже с њим. Господар народа дужан је стајати више

свију страсти зато, што је он слика и представник Свевишњег на земљи.

— Зар Господ Бог неизјављује гњев свој грозно? прихвати царица.

— Не, он свагда дејствује милостивно, шта више и у оно време, кад шаље каштигу. Ах! човек врло често придаје највишем суштаству своје мисли и страсти!

Но супруга владочева расрди се још више и рекне: небо ненавиди и казни преступнике, и оно није без узрока дало мач господарима земаљским. Ја изричем томе преступнику каштигу, коју је он заслужио потпуно; он већ зна да мора умрети и ја, немењам моје решење.

— Добро, рекне владалац, у таквом случају казну његову опредељујемо сутра у јутру.

Сутра-дан трубе и музике огласише о крвавом позоришту; супруга владочева дође са сјајном свитом и обрадује се што ће окусити слатку освету.

Стражари скидоше преграду и дркћући преступник јави се на глас трубе и музике, које непрестано свираху.

Но гле! уместо свирепог лава, к осуђеном долази тихо, кротко, бело јагњенце. Ућуташе трубе; раздере се хармонични звук арфе и флауте; јагњенце легне код ногу осуђенога и умилно погледи на њега.

Супруга владочева погледи сад на свога мужа и сва поцрвени. А господар јој рекне:

— Мислим да је овим извршена права пресуда. Човек тај преварио те је; сад су и њега преварили; уместо лава поднели му јагњешце. Ти си платила ово гнусно коварство благородним помиловањем. Црвенило твојих образа, које ми је пријатније од сваког царског пурпура, служи за ме достаточном наградом. Видим по твом лицу, да сам ја поступио, као што је требало поступити представнику Свевишњег на земљи.

Трубе огласише свршетак позоришта, и народ разиђе се с громким усклицима: слава Господару нашем!

Преступника предаду редовном суду да изрече накнаду проузроковане штете.

посрбио

Ђ. Димитријевић.

Г л а с м а т е р и н .

(с руског)

Васпитање је човеку од преке потребе чим на свет поникне. Кад се дете роди намах га сусретају љубав и брига родитељска, а особито матерна, е да би одоиче што боље и угодније могло живети, еда би му било све угодније и на миру; но ово не пониче из мајчиног у ображења већ је то потреба што јој да је сама природа. Васпитање човеково траје све до његова савршена узраста; али је основно васпитање, први узраст, нега детиња до седме године то је најглавнија и најважнија за целог живота. Ако ли је здраво основно васпитање, то ће се и човек здраво и како ваља развијати све докле треба; хрђаво и не разумно васпитање основно чини те човек захрђа и остане за целог века труо и мек, и што још чешће бива умре у првим годинама. Ко хоће да се о овом последњем боље увери, нек загледа у списак умрлих, где се тачно види у колико више умире деце до пет година узраста (у двадесет пута), него ли деце од десете до петнаесте године. Овај последњи број показује по најтачније од каквог је замашаја основно васпитање, што стоји на матерној бризи; по томе ја као мати, стављам се у онакав положај матера које свега имају, те ћу да говорим о томе, како се у нас у данашње време врши васпитање у богатим породицама које у свему изобилују; па где се може у овом делу да изређа нећу да се клоним од свога искуства (уверења — где не стоји на материном врату велика нужда с

кућењем и дете), али говорити нешто о томе где је породица сиротна, где маика у једно време колевку љуба и памук мота, са свим нема места; ту пре свега треба материјална потпора а не разбирање и суђење о васпитању; у таком случају мати вели: добро вам је говорити о васпитању, а мени се ваља бринути за хлеб да захраним дете.

Код нас су у основном васпитању деце у имућних породица примљена правила, за која се свака имућна породица у колико може стара да врши по располагању средстава.

По овим правилима дели се васпитање основно на два дела: на храну и васпитање; за прво се траже доиље и дадиље а за друго васпитатељке (гувернантке.)

Први део васпитања или просто храна врши се овим редом ал с погледом на сретства породице: или да се бабица постара да за рана добави доиљу али да јој је здраво млеко, а да се до тога дође често се и лекари рад уверења зову; или се просто најмљује доиља са пијаци у дан рођења детиња.

На пијаци има вагда таквих женскиња под именом доиља, које су покашто навикнуте да у нужди једним млеком доје двоје деце, најпре једно па друго. У оба случаја сва се брига око тога води, да доиља буде млада и здрава, да јој је здраво млеко, а то се тек само како ваља постижава у првом случају. У другој се прилици оставља самоме случају па се често најмљу нездраве, па чак и такве које не само што не су здраве, него и отрују одољад својим млеком; нико и не распитује да ли је доиља поштена; кад и где је се у томе гајила? На послетку нађена је доиља, они се на двоје на троје погоде те да јој нешто плате и хаљина даду и родитељи који воле децу одређују собу за дете и доиљу; предано дете на дојење често се доји девет месеца а по некад и годину. За сво ово важно време детиња живота, оно се већим делом оставља потпунице на вољу доиљину — она га доји, усављује, повија;

а кад малко порасте, она га штина и бије по мало, кад се разбуди, особито ноћу кад се здравој баки прохте да спава па не може од њега. Доиста у неким кућама поред доиље придаје се још и по нека верна бака рад надгледања; али се овакав раскош може подносити само у богатим кућама или ко има у дому каку старицу рођаку. У свима другим кућама морају се задовољавати самом доиљом и њеном слободном вољом; ради што хоћеш с дететом, шврљај по кућињи с њиме, а кад ни је на дому старешина, онда можеш ићи и у пивару или ма у какво место тога рода, те да растуриш не известну младост. У осталом не може се одрећи да се и мати не брине о милом детету своме; она се стара о његовој чистоти (уредности), она наређује да се добро храни доиља, да јој се даје пива, наређује доиљи да се облачи раскалашно особито кад је парада, ту се виђају од дйбе или кадиве огртачи и шалови (поше); скупочене кошуљице и сребром навезене пелене. Но и то још ни је доста већ се дете некога дана доноси пред матер по неколико пута, али више за то да би се дете смејало, ширило ручице и кривило се свакојако, те се у такој прилици забавља мајка с дететом као с лутком. Али кад се дете расплаче то мајци негове, с тога заповеда да се одмах носи у детињу собу; носи га брже, јер плаче, — а доиља га носи па ради с њиме како она зна. А догађа се и то чим се дете поболи па кад доиља не може да сакрије његову болку, онда се одмах зове лекар, који разуме се, прима се да лечи. А ако ли се болка продужује те не помаже лечење, онда у богатим кућама намах мењају лекаре, светује се, тумачи се и проливају матере многе горке сузе, које воле плахо своју децу. Код неких осетљивих жена долази ствар ова до несвестице а има и таквих мајака, које љубе жарко своју децу, да се ману проходње и посета, па чак не примају никакве походе, већ само седе те плачу над боним дететом. Даље ретко да се која мати упути, почем се већ

више у овакој поставици и делу васпитања и не може ни, које је у нас усвојено у свима бољим породицама. Па с тога питам, да ли ваља ова поставка, је ли извршена и тачна за правилан развитак детињи у првој години његова живота? и одговарам: *поставка основна васпитања деце што је усвојила у нас боље породице ни је верна и потпуна за валан и правилан развитак детињи.* Матере, које дају децу своју докињама, држе да ће се туђим рукама огрејати, и, разуме се, оне не постижу своје цељи поред свих ваљаних и могућих услова. Природа је дала матери млеко, па већ тиме налаже јој да буде доиља својега чеда, а не да га доји туђа жена, па баш да је њено млеко и нега као и мајчина. (Продужиле се.)

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Нашој новој цркви у Медвеђи, која је 1868. године у Јулију месецу започета а у Септембру пр. године довршена, изводела су следећу лица учинити ове поклоње:

Г. Стојан Петровић трговац из Свилајенца једно звоно од 3. центе у вредности 3960 гр. чар. Радован Стојчевић месни свештеник мање звоно од 1 $\frac{1}{2}$ центе у вредности 2220 гр. ч. Добросав Миљковић родом из Медвеђе а сада трговац Ново-садеки: путир, даско, звездицу, ложицу и копче у вредности 1560 гр. ч. Мариан Милосављевић бив. кмет из Медвеђе: петохљебницу од хинског сребра 760 гр. ч. Трифун Милетић свеш. из Брестова: Јеванђеље на велком колу 360 гр. ч. Баба Анђелија, мати Ристе Ђорића из Медвеђе: сребрни крст у вредности 360 гр. ч. Сима Радосављевић земљед. из Јасенова: црквени устав и апостол 300 гр. ч. Филип Миловановић 70-то годишњи старац из Медвеђе: Плаштаницу и једну икону у вредности 270 гр. ч. Ђорђе Грујић пушкар из Медвеђе: Кадоницу од хинског сребра 200 гр. ч. Манојло Марковић механичар из Свилајенца: Христову икону са кандилом у вредности 200 гр. ч. Мариан Јов. Бакић из Медвеђе: Ирмолоћнију и молебво пиеније у вредности 64 гр. ч. Илија Френкуловић из Јасенова: Службеник у вредности 60 гр. ч. Јован Н. молер из Свилајенца: два светњака 20 гр. ч. Милосав Стојичић тишлер из Медвеђе: двоје жуте мумаказе и чаршав за налоу 30 пр. ч. Р. Мјатра, супруга проте Јуришиког бели чаршав за часну трапезу и кандило 40 гр. Николија удова пок. Саве Протића из Медвеђе шарени чаршав за трапезу 40 гр. ч. Милосав Протић члан касације из Београда: један „зело“

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

велики светњак од пиринца у вредности 20 гр. ч. Баба Божана из Свилајенца образ св. Николе 12 гр. ч. Дмитрвије Рзидић пушкар из Ломнице: једно кандило 12 гр. ч. Петар Н. воденичар из Турске: малу икону 10 гр. ч. Милоје Н. лончар из Свилајенца: земљану крстоницу и кадоницу за ватру 20 гр.

У стварима свега: 10.518 гр. ч.

Следећа лица предложила су у готовом новцу:

Г. Кирило, игуман манастира 60 гр. ч. Војин Јовановић воденичар из Медвеђе 180 гр. ч. Тома Тасић б. капетан ресавски 60 гр. ч. Петар Милошевић из Грабовца 60 гр. ч. Трајко Јанковић из Јасенова 60 гр. ч. Нацко Јанковић тр. из Јагодине 40 гр. ч. Ад. Штевцл ово — окр. Ивјанир 40 гр. ч. Милутин Маријановић тр. из В. Поповића 36 гр. ч. Аранђео Настасовић тргов. из Јагодине 20 гр. ч. Љван Д. Бимбић учитељ свилајеначки 20 гр. ч. Тодор Јанковић тр. из Пожаревца 20 гр. ч. Милоје Трифунац тр. из Алексинца 20 гр. ч. Данило Милосављевић свеш. из Дворишта 20 гр. ч. Јанош Илије Кодића из Јасенова 22 гр. ч. Радисав Богдановић терзија из Свилајенца 6 гр. ч. Којадин Маријановић из Ђуринца 4 гр. Јања Цветковић из Алексинца у Турској 3 гр. Панта Синадиновић из Медвеђе на самртном часу завештао је 600 гр.

У готовом нов. свега... 1271 гр. ч.

Дакле које у стварима, које у готовом новцу, наша црква за ово кратко време добила је свега 11.789. гр. чар.

Именованим даровацама потписани изјављују највећу благодарност.

30. Јануара 1870.

У Медвеђи окр. Ђур.

*Радосав Стоичевић,
Милат Ђ. Радосављевић,
свештеници цркве медвеђеке.*

О Г Л А С И.

Милан Кекић, учитељ орашачки рукоположен је за ђакона 13 Марта а за свештеника 14. и поставља се за капелана парохије десинске у окр. пожарев

Лука Јовановић, практикант конзисторије, рукоположен је за ђакона 14. Марта.